

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

660

MALEZI YA ELIMU YA AWALI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2011

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka sehemu **B** na swali **moja (1)** kutoka sehemu **C**.
3. Sehemu **A** ina alama 36, sehemu **B** ina alama 40 na sehemu **C** ina alama 24.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 36)

1. Jadili umuhimu wa kumfanya mtoto anayependa kushindana aelekeze nishati yake kwa njia chanya.

Kwanza, kumuelekeza mtoto kutumia nishati yake kwa njia chanya husaidia kudhibiti hasira na ubinafsi. Hii husaidia mtoto kuelewa kuwa ushindani si lazima uwe kwa kuchafua wengine.

Pili, njia hii huimarisha ubunifu, kwa sababu mtoto anatumia nishati yake kutatua matatizo au kushiriki katika michezo yenye malengo chanya.

Tatu, kumfundisha kushirikiana na wengine badala ya kushindana kupita kiasi huongeza mshikamano wa kijamii.

Nne, husaidia mtoto kujenga nidhamu binafsi na heshima kwa wenzao.

Tano, mtoto anapata nafasi ya kujifunza ujuzi wa kijamii na kihisia kupitia michezo na shughuli za darasa.

2. Taja mbinu nne (4) za kumsaidia mtoto anayezidiwa na vichocheo vingi ili achangamke katika masomo.

Kwanza, kupanga muda na mazingira tulivu ili mtoto aweze kushughulika na masomo bila kushtushwa na vichocheo vingi.

Pili, kutumia michezo yenye malengo rahisi na ya vitendo ili kuvutia akili ya mtoto na kumsaidia kuzingatia lengo.

Tatu, kumpa nafasi ya kufanya mazoezi madogo ili kuondoa hasira na msongo wa mawazo.

Nne, kutumia rasilimali tofauti za kujifunzia, kama picha, michoro au vibonye vya hisia, ili kumsaidia kuzingatia somo.

3. Eleza faida za kutumia michezo ya kubuni matatizo (problem-solving games) kwa maendeleo ya akili.

Kwanza, michezo hii huchangia katika kukuza uwezo wa kufikra kwa kina na kutafuta suluhisho la tatizo.

Pili, huongeza ujasiri wa mtoto katika kufanya maamuzi na kupima matokeo.

Tatu, huimiza ubunifu kwa kuwa mtoto anapaswa kuunda mbinu mpya au kutumia mbinu tofauti kufanikisha lengo.

Nne, husaidia kukuza uelewa wa haraka wa hali na uwezo wa kutambua matatizo kabla hayajatokea.

Tano, michezo ya namna hii huimarisha ushirikiano wa kijamii wakati watoto wanashirikiana kutatua matatizo ya pamoja.

4. Jadili mbinu tatu (3) za kumfanya mtoto mwenye tabia ya kukimbia masomo awe na ushirikiano wa kikundi.

Kwanza, kumpa majukumu madogo ndani ya kikundi ili awe sehemu ya kikundi na aelewe umuhimu wa kushirikiana.

Pili, kutumia michezo ya kikundi yenye lengo la pamoja ili kumfanya ajue kuwa kushirikiana kunaleta matokeo bora.

Tatu, kumpa pongezi anaposhirikiana kikamilifu na wenzao, kumfanya aone thamani ya ushirikiano.

5. Taja njia nne (4) za kuunda mazingira darasani yanayohimiza kujifunza kwa hisia na akili pamoja.

Kwanza, kuandaa nafasi ya kutosha kwa kila mtoto ili aweze kusoma na kushiriki kikamilifu.

Pili, kutumia vifaa vya kuona na kushika (visual and tactile) ili kumsaidia mtoto kujifunza kwa hisia na akili.

Tatu, kupanga ratiba yenye mchanganyiko wa michezo, mashairi na shughuli za vitendo.

Nne, kuunda mazingira yenye heshima, usalama na motisha ili mtoto awe huru kujaribu na kushiriki.

6. Eleza faida za kutumia mashindano madogo ya darasa ili kukuza ujuzi wa kijamii.

Kwanza, mashindano madogo huchochea ushirikiano na mshikamano kati ya watoto.

Pili, hujenga nidhamu, kwa kuwa watoto wanajifunza kushirikiana bila kuathiri wengine.

Tatu, huchochea ubunifu na maamuzi ya haraka katika mashindano.

Nne, huimarisha ujasiri na kujitolea kwa kila mtoto kushiriki kikamilifu.

Tano, huchangia katika kukuza hisia za mshikamano, heshima, na maadili chanya.

7. Jadili mbinu za kumfanya mtoto anayependa kujitegemea ashiriki kikamilifu katika michezo ya darasa.

Kwanza, kumpa nafasi ya kuongoza mara chache ili aelewe umuhimu wa kushirikiana.

Pili, kuhusisha mtoto katika majukumu madogo ya kikundi badala ya kufanya kila kitu peke yake.

Tatu, kutumia pongezi na motisha anaposhirikiana kikamilifu.

Nne, kuunda michezo yenye malengo ya kikundi ambayo haiwezi kufanikishwa na mtu mmoja peke yake.

Tano, kufundisha thamani ya mshikamano na kuonyesha matokeo chanya ya kushirikiana.

8. Taja njia tatu (3) za kuhimiza watoto kushirikiana bila kuathiri ubora wa kazi za kila mmoja.

Kwanza, kugawa majukumu kwa usawa na kulingana na uwezo wa kila mtoto.

Pili, kutoa motisha na pongezi pale wanaposhirikiana kikamilifu.

Tatu, kuunda michezo yenye lengo la pamoja, kuhakikisha kila mtoto ana mchango wake bila kushindana kupita kiasi.

9. Eleza dhima ya mbinu zisizo za moja kwa moja za kufundisha katika malezi ya maadili.

Kwanza, husaidia mtoto kujifunza kwa njia ya vitendo na isiyo rasmi, jambo linalomfanya ajisikie huru.

Pili, huimarisha maadili na tabia chanya kwa kupitia michezo na matukio halisi.

Tatu, huchochea ubunifu na uwezo wa kutatua matatizo kwa njia ya vitendo.

Nne, hujenga uelewa wa kijamii na kihisia kwa kushirikiana na wenzao.

Tano, husaidia kuunda uhusiano mzuri kati ya mtoto, mwalimu, na wenzake.

SEHEMU B (Alama 40)

10. Jadili mbinu za kuunda ratiba inayojumuisha maendeleo ya kisaikolojia na kijiakili kwa watoto wachanga.

Kwanza, ratiba inapaswa kujumuisha michezo, vitendo vya hisia, na shughuli za akili ili mtoto ajifunze kwa njia kamili.

Pili, kuzingatia muda wa kupumzika na burudani ili kuondoa msongo wa mawazo.

Tatu, kupanga shughuli zinazojenga ujuzi wa kijamii kama kushirikiana, kuepuka migongano, na kushirikisha wengine.

Nne, kutoa nafasi kwa kila mtoto kushiriki kwa kiwango chake na kuhamasisha kujifunza binafsi na kikundi.

Tano, ratiba inayojumuisha shughuli zinazosababisha mtoto kufikra kabla ya kuchukua hatua huchangia ukuaji wa akili na hisia.

11. Eleza changamoto zinazojitokeza wakati wa kuendesha michezo ya kikundi na mbinu za kuzikabili.

Kwanza, tofauti za uwezo na umri huleta migongano; mbinu ni kuunda vikundi vidogo vya umri au uwezo sawa.

Pili, baadhi ya watoto hawashirikiani kwa sababu ya hofu au ujanja; mbinu ni kuwahamasisha kupitia pongezi na motisha.

Tatu, mtoto mmoja anaposhindana kupita kiasi, huathiri mshikamano; mbinu ni kuweka masharti ya ushirikiano na kushirikiana badala ya ushindani.

Nne, changamoto ya vichocheo vingi; mbinu ni kupanga mazingira tulivu na kuweka sheria za darasa.

Tano, changamoto ya muda mdogo; mbinu ni kupanga shughuli kwa ratiba inayoweza kila mtoto kushiriki kikamilifu.

12. Jadili umuhimu wa mbinu za kuona, kugusa na kuigiza katika ujenzi wa ujuzi wa watoto.

Kwanza, mbinu hizi huchangia katika ukuaji wa hisia na akili kwa kuwa mtoto anapata uzoefu wa vitendo.

Pili, huimarisha kumbukumbu na uelewa wa dhana kupitia kuona na kugusa vitu halisi.

Tatu, hujenga ujasiri wa mtoto kuwasiliana na kushirikiana.

Nne, huongeza ubunifu kwa kuwa mtoto anapaswa kuunda mawazo na kuigiza hali halisi.

Tano, mbinu hizi huunda msingi mzuri wa kujifunza lugha, maadili na mawasiliano ya kijamii.

13. Eleza mbinu tatu (3) za kuunganisha watoto wenye umri na rika tofauti katika shughuli za ubunifu.

Kwanza, kuunda vikundi mchanganyiko vinavyojumuisha rika tofauti ili wanashirikiana na kujifunza kutoka kwa kila mmoja.

Pili, kutoa majukumu tofauti kulingana na uwezo na umri wa kila mtoto, kuhakikisha kila mmoja anachangia.

Tatu, kutumia michezo na shughuli zinazohimiza ubunifu wa pamoja, kama kuunda hadithi au kupanga tamasha la darasa.

SEHEMU C (Alama 24)

14. Jadili athari za kushirikisha watoto wachache tu katika michezo ya darasa na njia za kuzitatua.

Kwanza, watoto wachache wanaposhirikishwa wanajisikia upweke na kushindwa kushirikiana kikamilifu.

Pili, huongeza ushindani na hisia za kutoridhika; suluhisho ni kuunda vikundi vinavyojumuisha watoto wengi zaidi.

Tatu, baadhi ya watoto wanakosa nafasi ya kujieleza; mbinu ni kutoa majukumu kwa kila mtoto na kuhakikisha usawa.

Nne, huathiri mshikamano wa kikundi; suluhisho ni kutumia michezo ya kikundi inayohimiza kushirikiana kwa wote.

Tano, kuongeza motisha ya kushirikiana na kujifunza kupitia pongezi na heshima kwa kila mwanafunzi.

15. Eleza mbinu za kuhakikisha mtoto anayezidiwa na wenzake anapata nafasi sawa ya kujifunza.

Kwanza, kupanga majukumu kulingana na uwezo wa kila mtoto.

Pili, kutumia mbinu ya pongezi na motisha ili kila mtoto ajisikie mwenye thamani.

Tatu, kuhakikisha kila mtoto anashiriki katika shughuli za kikundi kwa uwiano.

Nne, kuunda mazingira salama ya kihisia na kimwili.

Tano, kutumia mbinu za mafunzo ya vitendo na michezo ya kuigiza ili kila mtoto ajifunze kwa njia anayoweza.

16. Jadili mbinu za kuunganisha lugha, hisia na michezo ya vitendo ili kukuza maendeleo ya kina.

Kwanza, kutumia nyimbo na hadithi zinazohimiza mawasiliano na kuelezea hisia.

Pili, michezo ya kuigiza na vitendo huimarisha uelewa wa lugha na hisia.

Tatu, kutumia michoro na picha kushirikisha hisia na lugha katika vitendo.

Nne, kuunda shughuli zinazohimiza ushirikiano na mshikamano ili mtoto ajifunze kwa njia ya vitendo.

Tano, kuunganisha mbinu hizi zote husaidia mtoto kupata maendeleo ya kina ya akili, hisia, na kijamii.